

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/43272
64-150

06 Mart 2015

Sayı : 89456481/610- 181
Konu : Yazılı soru önergesi (7/43272)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 14.05.2014 tarih ve 177860 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde yer alan Bursa Milletvekili Sayın Necati ÖZENSOY tarafından verilen 7/43272 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevap ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

Ek: Cevap (5 sayfa)

BURSA MİLLETVEKİLİ SAYIN NECATİ ÖZENSOY'UN 7/43272 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR

Bakanlığımız tarafından hazırlanan Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamında, kayıtlı sektörün güçlendirilmesi, kayıt dışı istihdamın engellenmesi, kayıtlı sisteme girişlerin artırılması, kayıtlı istihdam konusunda farkındalığın artırılması ve yabancı kaçak işçiliğin önlenmesi yönündeki çalışmaların ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordineli şekilde yürütülmektedir.

Strateji'nin temel hedeflerinden biri, tarım dışı sektörde kayıt dışı istihdam oranının 2023 yılında yüzde 15'in altına indirilmesi olarak belirlenmiştir. Kadınların işgücüne katılımını desteklemek amacı doğrultusunda ve kadınların kayıt dışı istihdamı ile mücadele edilmesi politikası kapsamında kadınların kayıt dışı istihdam oranının ise 2023 yılında yüzde 30'a düşürülmesi hedefi bulunmaktadır. Ayrıca, sektörlerle yönelik oluşturulan politikalar kapsamında kayıt dışılığın yüksek olduğu tarım, turizm, tekstil ve hazır giyim sektörlerine yönelik özel çalışmalar mevcuttur.

2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planında, planın uygulama ayağını güçlendirmek amacıyla 25 tane Öncelikli Dönüşüm Programı tasarlanmıştır. Son yıllarda alınan önlemlere rağmen kayıt dışı ekonominin halen önemli bir sorun alanı olması nedeniyle, bunlardan biri olarak Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı belirlenmiştir. Bu Program kapsamında bir eylem planı oluşturulmuştur. Söz konusu eylem planında Bakanlığımızın sorumlu ve ilgili kuruluş olarak yer aldığı çeşitli tedbirler bulunmaktadır. Bu yolla, kayıt dışı ekonominin azaltılmasına, orta ve uzun dönemde ekonomik istikrar, gelir dağılımı ve istihdam gibi birçok makroekonomik unsurun iyileşmesine, ekonomide verimlilik düzeyi ve rekabet gücünün yükselmesine, ayrıca kamu gelirlerinin artmasına katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Bunların yanı sıra sendikaya üyeliğin e-devlet üzerinden yapılması ile kayıt dışı çalışan işçinin, kendisinin veya sendikanın işçinin kayıtsızlık durumunu ihbar etmesi mümkün olmuştur.

Ayrıca Bakanlığımızın sorumlu ve koordinatör olduğu Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi 7 numaralı Eylem Planı çerçevesinde müfettiş ve denetmenlerin kullanımına münhasıran hazırlanan İşyeri Elektronik Sicil Merkezi ile İşyeri Elektronik Denetim Defterinin yer aldığı, kısaca KADİMBİS olarak adlandırılan Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Bilgi Sistemi hayata geçirilmiştir. Bu sistemde, kayıt dışı ekonomi ile mücadele ile teftiş ve denetim amaçlı tek ekran tasarımı yapılacak ve teftiş raporları elektronik ortama alınarak diğer müfettişlerle paylaşılacaktır.

4857 sayılı İş Kanununun 18'inci maddesi iş güvencesinin kapsamını belirlemektedir. İş güvencesinden yararlanmak için işçinin çalıştığı işyerine, işçinin hizmet süresine, iş sözleşmesini çeşidine, işçinin statüsüne ve iş sözleşmesinin fesih türüne bağlı şartlar bulunmaktadır. Buna göre;

- Otuz veya daha fazla işçinin çalıştığı işyerinin bulunması,
- İşçinin en az altı ay kıdemini bulunması,
- İşçinin belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalışmış olması ve
- İşçinin, işletmenin bütününe sevk ve idare eden işveren vekili ve yardımcıları veya işyerinin bütününe sevk ve idare eden ve işçiyi işe alma ve işten çıkarma yetkisi bulunan işveren vekillerinin dışında olması hallerinde iş güvencesinden yararlanma söz konusudur.

Bakanlığımız tarafından hazırlanan Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamında, dört temel politika ekseninden bir tanesi "Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması"dır. Özel politika gerektiren grupların içerisinde gençler de yer almaktadır. 2023

yılında genç işsizliği oranının genel işsizlik oranına yaklaştırılması hedefi kapsamında, çeşitli eylemler öngörülmüştür.

Bakanlığımızın koordinatör olarak belirlendiği, öncelikli dönüşüm programlarından biri olan “Temel ve Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Programı”nda, gençlere özel önem verilmiştir. Bu kapsamda, “Genç İşgücünün Temel Becerilerinin Geliştirilmesi” bileşeninde eylemler oluşturulmaktadır.

2008 yılından itibaren ülkemizde kadın ve genç istihdamının artırılması amacıyla bir takım yasal düzenlemeler hayata geçirilerek çeşitli istihdam teşvikleri uygulamaya konmuştur. Bakanlığımız, bağlı ve ilgili kuruluşlarımız ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından istihdamın artırılması amacıyla gençlerin yararlanabileceği teşvikler şunlardır;

- 4447 sayılı Kanun kapsamında “kadınlar ile 18-29 yaş arası genç istihdamının teşviki”,
- “İşsizlik ödeneği alan işçileri işe alan işverenlere prim teşviki”.

Ülkemizin önemli sorunlarından biri olan işsizlik konusunda Hükümetimiz tarafından ilki 2008 yılında olmak üzere istihdam paketleri açıklanmıştır. Bu paketlerle;

- Çeşitli prim indirimleri ve teşvikler getirilmiş,
- İstihdam üzerindeki yükler azaltılmış,
- İşsizlik ödeneği miktarında artış sağlanmış ve kısa çalışma ödeneği işler hale getirilmiş,

- Kadın ve gençlerin istihdamına yönelik özel düzenlemeler yapılmıştır.

2011 yılı Şubat ayında yayımlanarak yürürlüğe giren 6111 sayılı Torba Kanun ile istihdama yönelik çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler ile de;

- İşgücüne katılımı ve istihdamı artırmak
- Çalışanların vasıflarını yükseltmek,
- Mesleki ve teknik eğitimi özendirmek hedeflenmiştir.

Ayrıca 6111 sayılı kanunun 74’üncü maddesi ile genç ve kadın istihdamının desteklenmesine yönelik söz konusu maddede belirtilen nitelikler doğrultusunda çalıştırılan her bir işçi için sigorta primlerinin işveren hissesine düşen kısmının işsizlik sigortası fonundan karşılanması hedeflenmiştir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından yardım alanların işe yerleştirilmesine yönelik olarak Bakanlığımız ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında Sosyal Yardım ve İstihdam Bağlantısının kurulması amacıyla protokoller imzalanmıştır. Bu kapsamda, sosyal yardım alanlar İŞKUR’a yönlendirilmekte ve niteliklerine uygun açık işlere yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca, bu kişilerin İŞKUR tarafından sunulan danışmanlık hizmetleriyle meslek kurslarına yönlendirilmesiyle meslek edinmeleri sağlanarak nitelikli işgücüne dâhil edilmelerinin ve işe yerleştirilmelerinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

İŞKUR, işe yerleştirme hizmetleri ile iş arayanları beceri ve yeteneklerine uygun işe yerleştirirken işverenlerin de ihtiyaçlarına uygun işgücünü temin etmesine aracılık etmektedir. 2014 yılında 478.839’u erkek, 222.596 ’sı kadın olmak üzere toplam 701.435 iş arayan işe yerleştirilmiş olup, 15-29 yaş arasında işe yerleşen sayısı 356.439 kişidir.

İstihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engellemek işgücü piyasasına uyumlarını sağlamak amacıyla Toplum Yararına Programlar (TYP) düzenlemektedir. 2014 yılında toplam 5.191 program gerçekleştirilmiş olup, bu programlardan 136.047 kişisi erkek, 80.061 kişisi de kadın olmak üzere toplam 216.108 kişi yararlanmıştır.

Türkiye İş Kurumu tarafından istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, iş deneyimlerini artırmalarına ve kendi işlerini kurmalarına, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere aktif işgücü hizmetleri kapsamında mesleki eğitim

kursları, işbaşı eğitim programları, girişimcilik eğitim programları, iş ve meslek danışmanlığı faaliyetleri ve diğer kurs, program, proje ve özel uygulamalar düzenlenmektedir.

2014 yılında Aktif İşgücü Programları kapsamında meslek edindirmek ve mesleği olanlara ise mesleki niteliklerini arttırmak amacıyla 200.770 vatandaşımıza eğitim verilmiştir. Bu 200.770 kişinin 125.312 (% 62,4) 15-29 yaş aralığındaki işsiz gençlerimiz oluşturmaktadır.

Kuruma kayıtlıların; iş planına dayalı iş kurma ve yönetme hususlarında eğitilmesi, iş planlarını oluşturmaları, KOSGEB ve benzeri finansman kaynaklarına erişimlerini kolaylaştırması için girişimcilik eğitim programları düzenlenmiştir. Bu kapsamda 2014 yılında 31.648 katılımcıyla 1.229 program düzenlenmiştir. İşgücü piyasasında arz talep uyumsuzluklarından kaynaklanan işsizliğe çözüm getirmek amacıyla “Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Projesi” 2010 yılında İŞKUR, TOBB, MEB ve TOBB ETU arasında başlatılmıştır. 2014 yılında mesleki eğitim kursu kapsamında 1.176 UMEM programı açılmış olup bu programlardan toplam 18.064 kişi yararlanmıştır. İşbaşı Eğitim Programı kapsamında 805 UMEM programı açılmış olup, bu programlardan 6.056 kişi yararlanmıştır.

Yerel düzeyde faaliyet gösteren sosyal taraflar, yerel yönetimler, üniversiteler, ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ile çalışma hayatına yeni atılacak olan eğitimli/nitelikli gençleri buluşturarak gençlerin sektörler ve firmalar hakkında bilgi sahibi olmasına ve iş bulmasına aracılık etmek, düzenlenecek etkinlikler vasıtasıyla öğrencilerin kariyer planlamalarına yardımcı olmak, aynı zamanda kurum ve kuruluşların nitelikli işgücüne erişimini kolaylaştırmak amacıyla Türkiye genelinde istihdam fuarları ve kariyer günleri düzenlenmektedir. 2014 yılında 174 kariyer günü, 30 istihdam fuarı gerçekleştirilmiştir.

İŞKUR'un daha fazla vatandaşımıza, daha yaygın ve vatandaşa yakın noktadan hizmet sunmak amacıyla ülke genelinde ilgili kurumlarla imzalanan protokoller neticesinde İŞKUR hizmet noktaları oluşturulmuştur. Bu noktalarda vatandaşlarımıza İŞKUR'a gelmeden hizmet alma olanağı sunulmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde belediyelerde 2.061 adet, sosyal yardımlaşma kuruluşlarında 1.523, diğer kurum ve kuruluşlarda 336 hizmet noktası oluşturulmuştur.

İŞKUR, gençlerin de yer aldığı meslek seçimi aşamasında bulunan, iş bulmada/seçmede güçlükleri olan, mesleki uyum problemleri bulunan, mesleki becerilerini geliştirmek ve mesleğini/işini değiştirmek isteyen kişilere ve işgücü arayan işverenlere yönelik iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri sunmaktadır.

Diğer yandan, genç istihdamının artırılmasına yönelik ülke çapında İŞKUR liderliğinde son yıllarda önemli projeler yürütmektedir. Bu projelerden bazılarının direk hedef kitlesi genç olanlarla birlikte, hedef kitlesi gençler olmamakla birlikte gençlerin de yararlandığı projeler uygulanmaktadır. Bu kapsamda uygulanmış/uygulanmakta olan projeler şunlardır;

IPA 2008 yılı programlaması kapsamında uygulanan “Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu (GİD-I)”nın amacı, uygulanacak aktif işgücü programları ile gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır.

Avrupa Komisyonu ile Ülkemizin ortaklaşa finanse ettiği Operasyon, 12 NUTS II bölgesinde uygulanmış olup toplam bütçesi 26.080.761 Avro'dur.

Projeden toplamda 12,629 kişi faydalanmış, bunlardan 2,497'si istihdama girmiştir.

Sektörel Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu (GİD-II) Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında planlanan İŞKUR tarafından yürütülecek olan Operasyonunun amacı gençlerin istihdam edilebilirliklerini ve girişimcilik becerilerini artırmaktır.

Projenin hedef kitlesi eğitim seviyesine bakılmaksızın 15-29 yaş aralığındaki gençlerdir. Projenin toplam bütçesi 32.500.000 Avro olup, 2015 yılının ikinci yarısında hayata geçmesi planlanmaktadır.

Avrupa Birliği Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında, “Kadın İstihdamını Destekleme Operasyonu” NUTS II bölgesinde yer alan 43 ilde uygulanarak tamamlanmıştır. Operasyonun genel amacı kadınların istihdam edilebilirliklerini arttırmak olup, projenin hibe bileşeni kapsamında;

- 9856 kadın, meslek edindirme kurslarına katılmıştır.
- 9557 kadın, hibe projeleri sonucunda sertifika almıştır.
- 780 kadın, girişimcilik kurslarına katılmıştır.
- 1940 kadın, çocuk hasta, yaşlı ve engelli bakımı eğitimi almıştır.
- 118 kadın, kariyer danışmanlığı ve rehberliği hizmetlerinden faydalanmıştır.
- 140 kadın, eğitimler esnasında çocuk bakını hizmeti almıştır.
- 2424 kadın, sosyal güçlendirme eğitimi almıştır.
- 914 kadın, istihdam edilmiştir.
- 117 kadın, girişimci olmuştur.
- 321 kadın, kooperatife üye olarak üretime katılmıştır.
- 631 kadın, ev eksenli çalışmaya başlamıştır.

“Kadınlar için Daha Çok ve İyi İşler: Türkiye’de İnsana Yakışır İş için Kadınların Güçlendirilmesi Projesi”nin ana amacı Türkiye’de kadın istihdamının güçlendirilmesine destek olmaktır. Projenin bütçesi 3.597.291 Dolar olup, finansmanı SIDA tarafından sağlanmaktadır. Proje Mart 2013-Temmuz 2016 tarihleri arasında İstanbul, Ankara, Konya ve Bursa illerinde uygulanacaktır.

Projenin ana hedefi Türkiye’de kadın istihdamının güçlendirilmesine destek olmaktır. Bu anlamda, ulusal düzeyde, İŞKUR ve İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının (İİMEK) toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın istihdamı alanında teknik kapasitesi geliştirilecek ve ulusal düzeyde ilgili tüm paydaşların katılımı ile bir Kadın İstihdamı ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı oluşturulacaktır. Yerel düzeyde ise, bir yandan kadın istihdamını artıracak aktif işgücü piyasası programları düzenlenerek işsiz kadınların ekonomik olarak güçlenmesine destek olunacaktır.

İş Hayatında Kadınlar Programı;

Avrupa Birliği Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında geliştirilen, Kurumun faydalanıcısı, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının ise yürütücüsü olduğu Operasyonun temel amacı önceden tarımda çalışanlar dâhil olmak üzere, kadınların işgücüne katılımlarının teşvik edilmesi ve kadın istihdamının artırılmasıdır. Proje 2014-2021 yılları arasında, Gaziantep, Eskişehir, Samsun pilot iller olmak üzere tüm Türkiye genelinde uygulanacaktır.

TÜİK verilerine göre 2014 yılsonu itibariyle genç işsizlik oranlarının bölgelere göre dağılımı tabloda yer almaktadır.

	İşsizlik Oranı %
TR10 (İstanbul)	19,2
TR21 (Tekirdağ,Edirne,Kırklareli)	15,4
TR22 (Balıkesir,Çanakkale)	16,5
TR31 (İzmir)	26,9
TR32 (Aydın,Denizli,Muğla)	14,7
TR33 (Manisa,Afyon,Kütahya,Uşak)	13,2
TR41 (Bursa,Eskişehir,Bilecik)	15
TR42 (Kocaeli,Sakarya,Düzce,Bolu,Yalova)	21,7
TR51 (Ankara)	22,9
TR52 (Konya,Karaman)	9,4
TR61 (Antalya,Isparta,Burdur)	16,7
TR62 (Adana,Mersin)	22
TR63 (Hatay,Kahramanmaraş,Osmaniye)	19,5

TR71 (Kırıkkale,Aksaray,Niğde,Nevşehir)	15,2
TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	17,9
TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	18,3
TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop)	15
TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	16,3
TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	22,2
TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	12,2
TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	11,1
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	15,1
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	18,5
TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	12,7
TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	21,4
TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	30,2